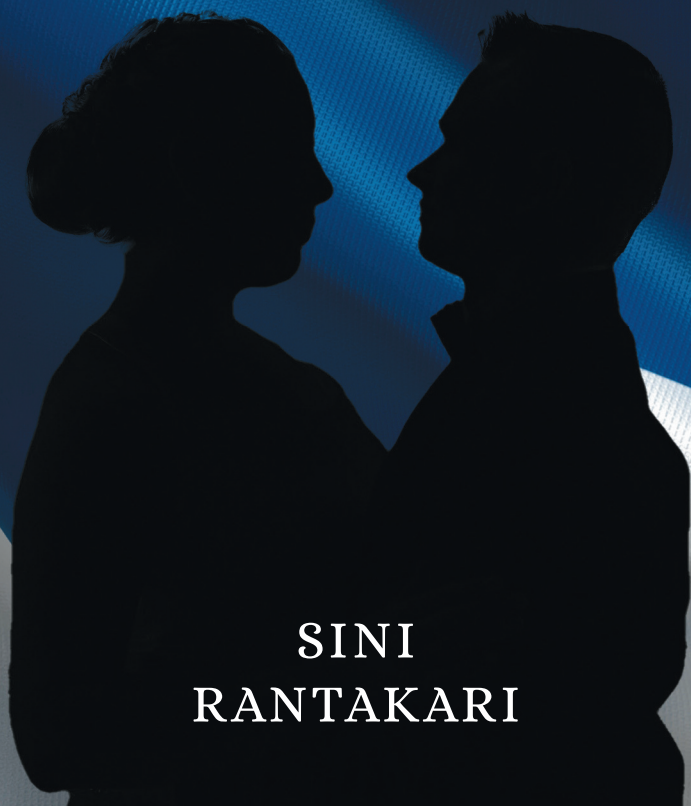

UPSEERIN RINNALLA

Työn ja perhe-elämän suhde
upseeriperheissä

SINI
RANTAKARI

UPSEERIN RINNALLA

Työn ja perhe-elämän suhde upseeriperheissä

Upseeriliitto on tukenut taloudellisesti kirjan toteutuksessa

© 2023 Sini Rantakari

Kuvat: Pasi Väättäinen

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0062-4

UPSEERIN RINNALLA

Työn ja perhe-elämän suhde upseeriperheissä

*Kiitokset:
Upseeriliitto, Kadettikunta
ja Suomen Kulttuurirahaston Hämeen rahasto*

Sisällys

Johdanto	9
<i>Perheet eivät synny itsestään, vaan niitä luodaan</i>	<i>11</i>
OSA I: Upseerien perheiden elämänvaiheet.....	15
Luku 1: Seurustelu ja parisuhteeseen sitoutuminen	16
<i>Upseerien uusperheet</i>	<i>19</i>
Luku 2: Siirrot ja asuinpaikan valinta	21
Luku 3: Lasten toivominen.....	24
<i>Upseerin perheen normaali</i>	<i>25</i>
Luku 4: Upseerin runsaat poissaolot.....	28
Luku 5: Poissaolot ja pienet lapset.....	31
<i>Upseerin koulutuspolku.....</i>	<i>33</i>
Luku 6: Vastuuvuorojen vuorottelu	36
Luku 7: Varallaolo- ja päivystystehtävät	37
Luku 8: Kriisinhallintatehtävät	38
<i>Miten parisuhteeseen kannattaa panostaa?</i>	<i>40</i>
Luku 9: Perheen yhteinen ulkomaankomennus	42
Luku 10: Vakava sairaus tai menetys perheessä	44
Luku 11: Parisuhteen päättyminen	45
<i>Onko erillään asuminen ongelma vai osa ratkaisua?.....</i>	<i>46</i>
Luku 12: Vaikeuksien jälkeen	49
OSA II: Puolison tuki ja sen merkitys	53
Luku 13: Puolison tuki upseerille.....	54
<i>Ylikuormittuminen vaikuttaa parisuhteeseen</i>	<i>58</i>
Luku 14: Puolison tuen merkitys eri elämänvaiheissa.....	60
<i>Vanhemmuus, kun toinen on paljon poissa.....</i>	<i>62</i>
Luku 15: Vastuunkantajat.....	64
Luku 16: Upseerin tuki puolisolleen	65
<i>Upseerien ja perheiden moninaisuus.....</i>	<i>67</i>

OSA III: Upseerin puolison roolit	71
Luku 17: Roolin sisäinen konflikti ja tasapaino.....	72
Luku 18: Roolien vahvuudet, varjot ja tarkoitus	74
<i>Millainen puoliso on menestyvällä johtajalla?.....</i>	<i>83</i>
OSA IV: Työn ja perheen yhteensovittaminen	87
<i>Työn ja perheen välinen suhde</i>	<i>88</i>
Luku 19: Upseerin työn ja perheen rikastuttava vuorovaikutus	90
<i>Perhe, palkka ja kutsumus.....</i>	<i>92</i>
Luku 20: Työn ja perheen ristiveto.....	94
<i>Oletko yrittänyt suhteessa yli voimiesi? Kokeile jotain muuta.....</i>	<i>97</i>
Luku 21: Yhteensovittamisen keinot.....	99
<i>Kannattaako tarpeistaan kertoa, vaikka toinen ei voisi auttaa?</i>	<i>101</i>
Luku 22: Kokemuksen opettamaa – viestejä nuoremmille	103
<i>Resilienssi – milloin ihminen selviytyy?.....</i>	<i>108</i>
OSA V: Tutkimuksen tausta.....	111
Luku 23: Tutkimuksen lähtökohdat	112
Luku 24: Tutkimuksen kulku.....	113
Lähdeluettelo	116

Johdanto

Kun kerron uudelle tuttavalle olevani upseerin puoliso, hänen silmänsä alkavat säihkyä tai hän luo minuun surullisen, myötätuntoisen katseen. Katse riippuu siitä, nouseeko hänen mieleensä kuvia komeista univormuista ja tanssilattialla liitelevistä iltapuvuista vai kotona lapsilauman kanssa yksin selviytyvästä äidistä. Kumpikin kuva on totta, mutta vain pieni osa elämäni. Mutta millaisen kuvan tarjoaisin tilalle? Millaista on upseerien puolisoiden elämä? Lähdin selvittämään asiaa haastatteleamalla upseerien puolisoita ja järjestämällä kyselyn upseereille. Moni upseerin puoliso ei ollut aiemmin pysähtynyt tämän kysymyksen äärelle ja oli kiinnostunut kuulemaan myös toisten ajatuksia. Toivon tämän kirjan antavan vastauksia niin upseereille, puolisoille kuin muillekin kiinnostuneille.

Upseerin ammatti on yksi harvoista ammateista, joiden eräisiin työtehtäviin edellytetään myös puolison osallistumista. Ammattiin liittyviin juhliin ja tilaisuuksiin kutsu on usein avec, jolloin myös seuralainen on kutsuttu. Monissa muissa tilanteissa upseerin työn suorittaminen edellyttää sellaisia työaikoja ja poissaoloja, jotka vaativat joustoa ja järjestelyitä koko perheeltä. Halusin selvittää, millaista on elää upseerin puolisona ja miten upseerin ammatti vaikuttaa parisuhteeseen. Tahdoin oppia, millaisin keinoin upseerit puolisoineen sovittavat yhteen työ- ja perhe-elämän tarpeita. Olin kiinnostunut, miten kokeneemmat neuvovat ja rohkaisevat nuorempia pareja.

Eräs upseerin puoliso, kättilö, kuvasi upseeriperheen elämän olevan kuin sikiön sydämen syke. Mitä suurempi vaihteluväli sykettä kuvaavassa käyrässä on, sitä parempi on sikiön vointi. Vaikka monet puoliset ovat kuvanneet minulle upseerin ammatin tuomia haasteita, he ovat halunneet korostaa, kuinka paljon enemmän he ovat roolissaan saaneet kuin menettäneet. Tämä on kirja upseerin perheen sydämen sykkeestä.

Olen ammatiltani pari- ja perhepsykoterapeutti. Kirjoitin Rakkauden ammatilainen -blogiin vuonna 2018 kirjoituksen ”Taas hän lähtee – mies työreissussa, minä selviydyn kotona”. Ajattelin, että upseerin puolisoissa voisi olla muitakin, jotka kokevat samankaltaisia tunteita, ja tarjosin tekstiä Kadettikunnan käyttöön. Kari Sainion, Sara Hännikäisen ja Juha Tammikiven tuen ansiosta syntyi Kylkiraudan verkkolehdestä julkaistu Puolison ääni -blogi, jota kirjoitin vuosina 2019-2021 tarkoitukseni tarjota vertaistukea toisille puolisoille sekä puolisona elämiseen liittyviä näkökulmia muille. Blogit herättivät palautteen perusteella paljon kiinnostusta ja keskustelua. Samalla kasvoi kiinnostukseni tutustua aavaani aiheeseen omakohtaista kokemusta laajemmin ja syvemmin.

Tämä teos perustuu 2021-2022 tekemääni tutkimukseen, jossa olen tutkinut, miten upseerin työ vaikuttaa puolisoiden elämään sen eri vaiheissa sekä miten upseerit kokevat puolison tuen merkityksen ja työn vaikutuksen parisuhteeseen. Olen kerännyt aineistoa upseerien puolisoita haastatellen sekä upseereille suunnatulla kyselyllä. Lisäksi kirjaa tehdessäni olen haastatellut kokemusasiantuntijoita sukupuoleen ja uusperheisiin liittyvissä kysymyksissä sekä ohjannut ryhmätöitä Kadettikunnan seminaariin osallistuneille puolisoille, jotka ovat osaltaan rikastuttaneet tutkimuksessa nousseita näkökulmia.

Kirjan ensimmäisessä osassa kuvaan upseerien puolisoiden haastatteluissa esiin nousseita elämänvaiheita. Toisessa osassa kuvaan puolison tukea ja sen merkitystä upseerille sekä upseerin tukea puolisolleen. Kolmannessa osassa kuvaan pitkään parisuhteessa eläneiden upseerien puolisoiden rooleja, joita he ottavat ja joiden välillä he tasapainoilevat upseerin työn tuomien vaatimusten ja oman elämän tarpeiden aallokossa. Osassa neljä upseerit ja puoliset kertovat, miten upseerin ammatti vaikuttaa parisuhteeseen ja perheeseen. Tässä osassa myös kokeneemmat upseerit ja puoliset jakavat oppimaansa peiliksi nuoremmille, vaikka ensisijaista onkin löytää omat ratkaisut oman elämän tilanteisiin. Viimeisessä osassa kerron tarkemmin tutkimuksen taustasta ja sen tekemisen vaiheista. Teoksessa käsiteltäviin teemoihin tuon syventävää tietoa ja näkökulmia muusta tekstistä erotetuissa artikkeleissa, jotka kiireisen on helppo ohittaa tai päättää keskittyä pelkästään niihin.

Upseerin ammatin myötä ulkoiset tilanteet voivat olla tuttavapiirin tilanteista poikkeavia, mutta sisäisesti upseerien perheissä kohdataan samanlaisia kysymyksiä kuin muissakin perheissä: Miten pärjätä yksin? Mihin tarvita toista? Miten säilyttää yhteys itseen ja toiseen? Miten sietää epävarmuutta? Miten erottaa ne asiat, joihin voi vaikuttaa ja joihin ei voi? Miten säilyttää toimijuus elämässä silloinkin, kun voi vaikuttaa olosuhteisiin vain vähän? Joitakin perheitä Puolustusvoimat haastaa eri tavalla kuin toisia. Joillekuille Puolustusvoimat on turvallinen, ennakoitava ja pysyvä rakenne, joka auttaa selviytymään elämään kuuluvien kysymysten kanssa. Joillekin sen asettamien haasteiden kanssa selviytyminen vaatii omien voimavarojen ylittämistä kerta toisensa jälkeen. En usko, että on olemassa yhtä totuutta upseerien perheistä. Siksi olen kerännyt tietoa mahdollisimman laajasti ja luonut upseerien perheistä niin moniäänisen kuvan kuin olen osannut.

Kadettikunta on tukenut tutkimusprosessia taloudellisesti ja henkisesti tarjoamalla arvokkaita keskustelumahdollisuuksia sekä WebroPol-työkalun

Ainutlaatuinen, tutkimustietoon pohjautuva teos antaa monipuolisen kuvan upseerien ja puolisoiden työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen kysymyksistä ja perheissä käytetyistä ratkaisuista. Upseerit ja puoliset kuvaavat koskettavasti arkea ja juhlaa, yhteyttä ja yksinäisyyttä, sekä sitä, millaiset asiat perheitä arjessa kannattelevat. Puolisoiden keskinäisen tuen muodot ja merkitys ovat erilaisia eri elämäntilanteissa. Paljon kokeneilta pariskunnilta voi kuulla kaikuja onnellisen parisuhteen salaisuudesta. Psykoterapeutti Sini Rantakari katsoo upseerien parisuhteita lempeydellä ja tarjoaa uusia näkökulmia upseerin työn ja perheen väliseen suhteeseen.

Upseeriliitto pitää tutkimukseen perustuvaa teosta erittäin tärkeänä. Upseerin erityislaatuinen ammatti tuo haasteita koko perheelle ja sosiaaliseen siviilielämään. Upseeriliiton eräs edunvalvonnallinen kohde on jäsentensä työn, vapaa-ajan ja perhe-elämän yhteensovittamiseen liittyvien ongelmien ratkaiseminen. Työssä jaksaminen edellyttää riittävää palautumista ja mahdollisuutta viettää aikaa läheistensä kanssa.

”Kun aloin lukea, aika nopeasti liikutuin. Tuli sellainen hyväksytyksi ja kuulluksi tulemisen kokemus. En olekaan yksin.” – **PUOLISO**

”Löysin tekstin sisältä itseni, puolisoni ja perheemme elämänvaiheet upseerin uran varrella aina tähän hetkeen saakka. Siitä, mitä on tulossa, ei meistä tiedä kukaan, mutta muiden veljien ja sisarten kertomasta voin löytää todennäköisen suunnan.” – **UPSEERI**

BoD

